

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Судово-бухгалтерська експертиза є процесуальною дією, яка полягає в експертному дослідженні документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності, з метою формування та надання висновку стосовно питань, поставлених органами дізнання, досудового та судового слідства. Виходячи з цього, визначаємо, що якість експертного висновку, його доказовість залежить від правильного та повного надання судово-слідчими органами на дослідження об'єктів судово-бухгалтерської експертизи.

Проведення судово-бухгалтерської експертизи забезпечується дослідженням вихідних даних, які містяться у доказах конкретної справи. Але якщо розглядати можливі об'єкти, то необхідно враховувати те, що документи, надані для експертизи, мають бути придатними для експертного дослідження [1].

При формуванні об'єктів судово-бухгалтерської експертизи, доцільно звернути увагу на загальний методологічний підхід до комплексної їх класифікації. Об'єктами судово-бухгалтерської експертизи в даному випадку є реальні (або емпіричні) факти, системні об'єкти, комплекс доказів і забезпечення експертизи [2].

Достатньо оригінальною є модель стандарту судово-бухгалтерської експертизи, яка включає об'єкти експертизи, джерела інформації, методичні прийоми експертного дослідження, узагальнення і реалізації результатів експертизи. В даному контексті, об'єктами судово-бухгалтерської експертизи виступають матеріальні, трудові і фінансові ресурси, їх збереження та операції з ними, процеси господарської діяльності та їх відображення у бухгалтерському обліку і звітності. Відокремлено надаються джерела інформації, де разом із законодавчою базою, висновками різних видів експертиз, актами ревізій представлені документи бухгалтерського обліку і звітності, які мають безпосереднє відношення до об'єктів судово-бухгалтерської експертизи [3].

Таким чином, проблема формування доказової бази розслідуваної справи, у вигляді об'єктів судово-бухгалтерської експертизи, залишається не вирішеною впродовж тривалого часу. Різні пі-

дходи фахівців щодо їх формування обумовлені відсутністю чітко встановлених критеріїв, які були б закріплені законодавчо. Процесуальні норми визначають поняття «доказів» загалом, а доказова база судово-бухгалтерської експертизи може бути визначена виходячи із переліку питань, які належать до компетенції експерта-бухгалтера. Саме тому, практика провадження судово-бухгалтерської експертизи надає можливість сформулювати і упорядкувати документи, які відносяться до об'єктів експертного дослідження.

Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи повинні включати лише ті документи, які підтверджують факт здійснених господарських операцій підприємства за відповідний період і в тому числі можуть містити ознаки злочинної діяльності.

Таким чином, до об'єктів судово-бухгалтерської експертизи можна віднести документи бухгалтерського обліку, які містять вихідні дані для вирішення поставлених питань, а саме:

- статутно-ресстраційні документи;
- договірні документація;
- первинні документи, в яких зафіксовані проведені операції за різними об'єктами обліку: рахунки, прибуткові та видаткові накладні (ордери), акти приймання виконаних робіт та послуг, довіреності, касові та банківські документи, векселі та інші цінні папери, звіти матеріально-відповідальних осіб, картки складського обліку, матеріали інвентаризації, табелі, наряди, трудові договори, договори про матеріальну відповідальність, реєстри обліку придбання та продажу товарів (робіт, послуг), податкові накладні;
- облікові реєстри: накопичувальні (оборотні) відомості, журнали-ордери, меморіальні ордери за балансовими рахунками, картки рахунків, головні книги;
- фінансова та податкова звітність (баланси, звіти, декларації);
- документи на машинних носіях (роздруківки) у разі використання програмного забезпечення [4].

До інших матеріалів справи, що використовуються в ході дослідження, відносять: акти проведених ревізій (перевірок), висновки різних видів експертиз, довідки, протоколи допитів з показаннями підозрюваних (обвинувачених), потерпілих, свідків. Нормативно-правове забезпечення судово-бухгалтерської експертизи не слід включати до об'єктів чи інших матеріалів справи, а виокремити як самостійне джерело інформації.

Отже, правильно сформовані та надані для дослідження документи експерту-бухгалтеру є запорукою складання достовірного

та об'єктивного висновку судово-бухгалтерської експертизи, який визнається та приймається самостійним джерелом доказів у судовому процесі.

Література

1. Судебно-бухгалтерская экспертиза: Учеб. пособие для студентов вузов/ [Е. Р. Россинская и др.]; под ред. Е. Р. Россинской, Н. Д. Эриашвили. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. — 351 с.
2. Рудницький В.С., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорний конспект): Навчальний посібник. — К.: ВД «Професіонал», 2004. — 304 с.
3. Білуха М. Т. Судово-бухгалтерська експертиза: Підручник. — К.: Видавнича компанія «Воля» — 2004. — 656 с.
4. Судова бухгалтерська експертиза: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. д. е. н. М. Д. Корінька. — К.: Видавництво ТОВ «Типографія «Клякса», 2012. — 432 с.

Кравченко Ю. П.,
*аспірант кафедри аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ВРАХУВАННЯ РИЗИК-ФАКТОРІВ ШАХРАЙСТВА ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Швидке зростання економіки не завжди позитивно впливає на середовище функціонування інституцій у всіх секторах економіки. Не є виключенням і державний сектор, про що свідчить виникнення нових способів зловживання бюджетними коштами, які вчиняються працівниками бюджетних організацій. Поширенню практики використання бюджетних коштів у злочинних цілях сприяють окремі фактори.

Фактор — це причина, рушійна сила будь-якого процесу, що визначає його характер або окремі його риси. Фактори, що сприяють вчиненню шахрайства (ризик-фактори), є процеси та / або рушійні сили, які безпосередньо впливають на людину та призводять до неправомірних дій. Ризик-фактори можна поділити на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори — це в основному неконтрольовані сили, які знаходяться поза межами організації, але мають на неї суттє-